

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน ภูมิภาคการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ครูประถมศึกษาชายกับครูประถมศึกษาหญิงจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
2. ครูประถมศึกษาที่มีช่วงอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
3. ครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
4. ครูประถมศึกษาที่มีภูมิภาคการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
5. ครูประถมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากประชากรจริง โดยคิดร้อยละ 1 จากจำนวนครูทั้ง 8 จังหวัด ได้ตัวอย่างประชากร 346 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจพฤติกรรมการสอน การวัดรับรู้ของคนเองของครูประถมศึกษา จำนวน 133 ข้อ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมและส่วนวนภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจได้วิเคราะห์ค่าร้อยละและสรุปในรูปของตารางและความเรียง

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนของครูศึกษาค้นต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้านและรวมทั้งหมด วิเคราะห์ค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การสอนเป็นรายด้านและรวมทั้งหมดระหว่างกลุ่มจำแนกตามเพศและวุฒิทางการศึกษา และวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนเป็นรายด้านและ พฤติกรรมรวมระหว่างกลุ่ม จำแนกตามกลุ่มอายุ ประสิทธิภาพในการสอนและ สถานภาพทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ค่าเอฟ ถ้าปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็ทดสอบทีละคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe' Method)

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเอง

1.1 พฤติกรรมการสอนด้านวิชาการ

ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนด้านวิชาการของตนเองทั้งหมดเฉลี่ยรวม 15 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับตั้งแต่ค่อนข้างมากจนถึงมาก

1.2 พฤติกรรมด้านเทคนิคการสอน

1.2.1 พฤติกรรมการเตรียมการสอน ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนของตนเองในค่านี้อยู่โดยเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก จะมีเพียงข้อเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือพฤติกรรมการทดลองใช้สื่อการสอนที่ซับซ้อนยุ่งยากหรือที่เกี่ยวกับการทดลอง

1.2.2 พฤติกรรมการสอน ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนเฉลี่ยรวมและอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

1.2.3 พฤติกรรมการใช้สื่อการสอน ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของตนเองทุก ๆ ข้ออยู่ในระดับค่อนข้างมาก

1.2.4 พฤติกรรมการวัดผลและการประเมินผล ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมด้านนี้โดยเฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับค่อนข้างมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า พฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากซึ่งสูงขึ้นไปอีกเป็นพิเศษ ได้แก่พฤติกรรมการตรวจผลงานและแบบฝึกหัดทุกครั้งไม่ค้างค้าง การวัดและการประเมินผลการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การตรวจบันทึกจุดประสงค์ใน ป.02 อย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน

1.3 พฤติกรรมการสอนค่านคุณธรรม

ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนค่านคุณธรรมของตนเองทั้งหมด เฉลี่ยรวม 22 ข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า พฤติกรรมย่อยเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับมาก จะมีพฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่งข้อ คือ ข้อ 7 ชื่นชมยินดีในความสำเร็จของศิษย์ และค่อนข้างมากหนึ่งข้อคือ ข้อ 6 ทักทายนักเรียนถึงบ้านเมื่อนักเรียนขาดเรียนเป็นประจำ หรือติดต่อกันเกิน 3 วัน

1.4 พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกภาพของตนเองทั้งหมดรวมเฉลี่ย 19 ข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีระดับพฤติกรรม 2 ระดับ คือ ทั้งแต่ค่อนข้างมากจนถึงมาก

1.5 พฤติกรรมค่านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน

ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนค่านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอนของตนเองทั้งหมดโดยเฉลี่ยรวม 19 ข้อ อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเกือบทั้งหมด มีระดับค่อนข้างมาก 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ข้อ 4 มีวิธีการสร้างความสนใจต่อการเรียนของนักเรียนหลาย ๆ วิธี ข้อ 7 ปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่สอน ข้อ 8 จัดมุมวิชาการในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และข้อ 18 คือทำการสอนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนตรวจสอบได้

1.6 พฤติกรรมค่านมนุษยสัมพันธ์

ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนค่านมนุษยสัมพันธ์ของตนเองทั้งหมดโดยเฉลี่ยรวม 16 ข้อ อยู่ในระดับมากและพิจารณารายข้อก็พบว่าอยู่ในระดับตั้งแต่ปานกลางจนถึงมาก ข้อที่พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ข้อ 11 "สามารถนำวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนเสมอ"

สรุปพฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้าน ของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

อยู่ในระดับค่อนข้างมากได้แก่ พฤติกรรมด้านวิชาการ และด้านเทคนิคการสอน ส่วน พฤติกรรมด้านที่อยู่ในระดับมากได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอนและด้านมนุษยสัมพันธ์ สำหรับพฤติกรรมการสอนรวมทุก ๆ ด้านแล้ว ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนของตนเองโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา ตามการรับรู้ ของตนเอง จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิทางการศึกษา และ สถานภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ

พฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้านของกลุ่มครูเพศชาย กับพฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้านของกลุ่มครูหญิง ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นั่นคือ พฤติกรรมการสอนของครูชายกับครูหญิงไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน จำแนกตามตัวแปรด้านอายุ

พฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มอายุ 20-29 ปี 30-39 ปี และ 40 ปีขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างกันแล้วพบว่า

2.2.1 พฤติกรรมการสอนด้านวิชาการ ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุ มีพฤติกรรมการสอนด้านวิชาการไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

2.2.2 พฤติกรรมการสอนด้านเทคนิคการสอน ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุ มีพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ก็พบว่า คู่ที่มีพฤติกรรมด้านเทคนิคการสอนแตกต่างกันได้แก่กลุ่มอายุ 20-29 ปี แตกต่างกับกลุ่มอายุ 30-39 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่ากลุ่มอายุ 30-39 ปี จะมีพฤติกรรมการสอนด้านเทคนิคการสอนสูงกว่ากลุ่มอายุ 20-29 ปี

2.2.3 พฤติกรรมการสอนค่านิยมคุณธรรม ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุมีพฤติกรรมการสอนค่านิยมนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ก็พบว่า คู่ที่แตกต่างกันได้แก่ กลุ่มอายุ 20-29 ปี กับอายุ 30-39 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป กับอายุ 30-39 ปี เมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมการระหว่างคู่ก็พบว่า กลุ่มอายุ 30-39 ปี อยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มอายุ 20-29 ปี และกลุ่มอายุ 30-39 ปี ก็สูงกว่ากลุ่ม 40 ปีขึ้นไปด้วยเช่นกัน

2.2.4 พฤติกรรมค่านิยมคุณลักษณะ ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุมีพฤติกรรมการสอนค่านิยมนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ก็พบว่า คู่ที่แตกต่างกันได้แก่ กลุ่มอายุ 20-29 ปี กับอายุ 30-39 ปี ซึ่งกลุ่มอายุ 30-39 ปี จะมีพฤติกรรมการสอนค่านิยมนี้สูงกว่ากลุ่มอายุ 20-29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.5 พฤติกรรมค่านิยมคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุ มีพฤติกรรมการสอนค่านิยมนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.6 พฤติกรรมค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ ครูทั้ง 3 กลุ่มอายุมีพฤติกรรมการสอนค่านิยมนี้ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลทั้งหมดของการ เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่จำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า ครูประถมศึกษาทั้ง 3 กลุ่มอายุ มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ ก็พบว่า คู่ที่มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ คู่กลุ่มอายุ 20-29 ปี กับ 30-39 ปี

2.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน จำแนกตามตัวแปรด้านประสบการณ์ในการสอน

พฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี, 5-10 ปี, 11-15 ปี และกลุ่มมากกว่า 15 ปี เปรียบเทียบความแตกต่างกันแล้วพบว่า

2.3.1 พฤติกรรมค่านวิชาการศึกษา ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์ มีพฤติกรรมค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

2.3.2 พฤติกรรมค่านเทคนิคการสอน ครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนทั้ง 4 กลุ่ม มีพฤติกรรมการสอนในค่านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ก็พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนช่วง 11-15 ปี มีพฤติกรรมการสอนค่านเทคนิคการสอนแตกต่างกับกลุ่ม ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และกลุ่มประสบการณ์ 11-15 ปี ก็มีระดับพฤติกรรมสูงกว่า กลุ่มประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปีด้วย นอกนั้นไม่มีความแตกต่างกัน

2.3.3 พฤติกรรมการสอนค่านคุณธรรม ครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์ มีพฤติกรรมการสอนในค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับ ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3.4 พฤติกรรมการสอนค่านบุคลิกภาพ ครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์ มีพฤติกรรมการสอนในค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับ ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3.5 พฤติกรรมการสอนค่านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน ครู ที่มีประสบการณ์ในการสอนทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์ มีพฤติกรรมการสอนในค่านนี้ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3.6 พฤติกรรมค่านมนุษยสัมพันธ์ ครูที่มีประสบการณ์ใน การสอนทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์ มีพฤติกรรมการสอนในค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับ ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลทั้งหมดของการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่จำแนกตาม กลุ่มประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูประถมศึกษาทั้ง 4 กลุ่มประสบการณ์มีพฤติกรรมการ สอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนจำแนกตามตัวแปรด้านวุฒิทาง การศึกษา พบว่าพฤติกรรมการสอนของกลุ่มครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มครูที่มี วุฒิปริญญาตรี ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สำหรับกลุ่มครูที่เป็นตัวอย่างประชากร มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียง 2 คนเท่านั้น ซึ่งน้อยเกินไปที่จะนำพฤติกรรมการสอนมาเปรียบเทียบกับกลุ่มได้ ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบเพียง 2 กลุ่ม ดังกล่าว

2.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการสอน จำแนกตามตัวแปรด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ

พฤติกรรมกรรมการสอนของครูกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจคือ ก่อนข้างคิ ก่อนข้างไม้คิและไม้คิ เปรียบเทียบความแตกต่างกันแล้ว พบว่า

2.5.1 พฤติกรรมด้านวิชาการ ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมกรรมการสอน ด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ก็พบว่า ครูที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจคือ มีพฤติกรรมกรรมการสอนต่างกับกลุ่มที่เศรษฐกิจก่อนข้างไม้คิและกลุ่มเศรษฐกิจไม้คิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมแล้ว พบว่ากลุ่มเศรษฐกิจคิจะมีพฤติกรรมด้านวิชาการสูงกว่าทั้งกลุ่มเศรษฐกิจก่อนข้างไม้คิและสูงกว่ากลุ่มเศรษฐกิจไม้คิด้วย

2.5.2 พฤติกรรมด้านเทคนิคการสอน ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ก็พบว่า ครูที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจคือมีพฤติกรรมกรรมการสอนแตกต่างกับทั้งกลุ่มเศรษฐกิจก่อนข้างไม้คิและกลุ่มเศรษฐกิจไม้คิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมพบว่ากลุ่มเศรษฐกิจคิจะมีพฤติกรรมด้านเทคนิคการสอนสูงกว่าทุก ๆ กลุ่ม

2.5.3 พฤติกรรมด้านคุณธรรม ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมด้านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.5.4 พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมด้านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.5.5 พฤติกรรมด้านคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.5.6 พฤติกรรมค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ ครูทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปรวมทั้งหมดของการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่จำแนกตามกลุ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า ครูประถมศึกษាทั้ง 4 กลุ่มมีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูประถมศึกษาซึ่งผลการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายค่านของพฤติกรรมการสอนตามการรับรู้ของตนเองของครูประถมศึกษา พบว่า

เกี่ยวกับพฤติกรรมค่านที่ 1 ค่านวิชาการ ครูประถมศึกษารับรู้พฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมากเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการสอนค่านอื่น ๆ อีก 5 ค่าน พบว่า ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าและเมื่อพิจารณารายข้อของพฤติกรรมในค่านนี้ ก็พบว่า ข้อที่ต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรม คือ การศึกษาเทคนิคการสอน วิธีการสอนหรืองานวิจัยใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน และข้อเกี่ยวกับการศึกษาหรือสืบเสาะหาแหล่งวิทยากร เพื่อนำมาสนับสนุนประสิทธิภาพการสอน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ (2520: 54) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาที่มีระดับค่อนข้างน้อย คือการหาความรู้เพิ่มเติมและจากงานวิจัยของ ดวงคำ ชูระคำ (2525) ซึ่งศึกษาความสอดคล้องระหว่างสมรรถภาพครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงรายตามหลักสูตรประถมศึกษา ก็พบว่า ครูยังมีสมรรถภาพด้านความรู้และทักษะยังไม่เพียงพอที่จะสอดคล้องตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 หากจะพิจารณาถึงสาเหตุที่อาจเป็นไปได้ ก็อาจจะเป็นเพราะสภาวะทางเศรษฐกิจของครูและการขาดแหล่งวิทยากรสำหรับสืบค้นวิทยากร ความรู้ใหม่ ๆ นั้นเอง เป็นเหตุให้ครูมีพฤติกรรมค่านนี้ต่ำกว่าค่านอื่น ๆ

พฤติกรรมค้ำที่ 2 ค้ำเทคนิคการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก เป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องด้วยพฤติกรรมค้ำเทคนิคการสอน แบ่งออกเป็นหมวดย่อยอีก 4 หมวด คือ หมวดการเตรียมการสอน การสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดและประเมินผล ดังนั้น พฤติกรรมในแต่ละหมวดจึงต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามเมื่อเฉลี่ยทั้งหมดก็พบว่า มีพฤติกรรมเฉลี่ยใกล้เคียงกัน จะมีแต่เพียงข้อสังเกตในบางข้อ พฤติกรรมเท่านั้นที่พิเศษกว่าข้ออื่น ๆ เช่น เกี่ยวกับการเตรียมสื่อการสอนประเภทที่ซับซ้อนยุ่งยากหรือเกี่ยวกับการทดลอง ในเรื่องนี้จากการศึกษางานวิจัยของ วิลโลไบเสวีวงศ์ (2522: 109-110) ก็พบว่า ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรได้เพราะขาดงบประมาณที่จะจัดหาซื้อสื่อการสอน ตลอดจนขาดทักษะในการจัดทำและใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ และพฤติกรรมการสอนอีกข้อหนึ่งในค้ำนี้ที่น่าสนใจก็คือ พฤติกรรมการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอน ซึ่งพบว่า อยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ สาเหตุก็อาจเป็นเพราะครูขาดทักษะในการผลิตหรือชี้แนะนักเรียนอีกทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจก็ไม่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาทั้งหมดในค้ำเทคนิคการสอนจะพบว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ยังต้องปรับปรุง เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ กษมา สารสมุทร (2525) ที่ว่าครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงรายมีปัญหาในเรื่องเทคนิคการสอนที่ต้องมีการพัฒนาร่วมกับค้ำอื่น ๆ อีกมาก

พฤติกรรมค้ำที่ 3 ค้ำคุณธรรม พฤติกรรมค้ำนี้มีส่วนเสริมหรือเป็นฐานของการประกอบวิชาชีพครู พฤติกรรมการสอนค้ำนี้พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับสูงหรือระดับมาก บางข้อที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ ข้อเกี่ยวกับ การชื่นชมยินดีในความสำเร็จของศิษย์ ได้รับการประเมินอยู่ในระดับสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูประถมศึกษา โดยเฉพาะในชนบทมีความผูกพันกับลูกศิษย์สูง ผลจึงออกมาเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน แต่ในค้ำนี้มีบางข้อที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นเป็นพิเศษ คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับการติดตามนักเรียนถึงบ้านเมื่อนักเรียนขาดเรียนเป็นประจำ ในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาถึงเวลาที่ครูใช้ในการปฏิบัติงานในวันหนึ่ง ๆ ในโรงเรียน จากรายงานการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการ (2526: 38) พบว่า ครูจำนวนเกินครึ่งของโรงเรียนสามโรงในสี่โรง กำลังเรียนต่อทั้งสิ้น การเรียนต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เรียนในมหาวิทยาลัยเปิด เป็นสิ่งหนึ่งที่มาเบียดบังเวลาของครูที่ต้องอยู่ในโรงเรียน ทำให้ต้องเลิกโรงเรียนเร็วและรีบกลับบ้าน ซากการศึกษาที่อยู่กับผู้ปกครองกับชุมชน นอกจากนั้นขณะอยู่ในโรงเรียนครูก็มักจะใช้เวลาส่วนที่เหลือจากการสอนไปในทางอื่นที่ไม่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น ประกอบอาชีพพรอง หรือพูดคุยสังสรรค์เป็นส่วนมาก

พฤติกรรมค่านี 4 ค่านิยมคุณลักษณะ พฤติกรรมค่านีของครูที่เกี่ยวกับการสอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยทั่ว ๆ ไปเป็นรายชื่อ ไม่มีปัญหาหรือข้อสังเกตอื่นใดเป็นพิเศษ จึงอาจสรุปได้ว่า โดยทั่วไปครูมีคุณลักษณะเหมาะสมในสภาพโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8

พฤติกรรมค่านี 5 ค่านิยมคุณลักษณะ เฉพาะในการสอน พฤติกรรมค่านีนี้ไม่แตกต่างจากค่านิยมคุณลักษณะมากนัก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ข้อรายการที่ได้รับการประเมินตนเองในระดับสูงเป็นพิเศษคือ เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและการให้ความรักและความอบอุ่นแก่นักเรียน อันเป็นพฤติกรรมที่เป็นได้ทั่ว ๆ ไปของครูในระดับประถมศึกษา หรือแม้แต่ในต่างประเทศที่มีงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินตนเองของครู (Tuckman 1976) พบว่า แบบการสอน (Teaching Style) ของครูประถมศึกษา จะมุ่งเน้นที่การให้ความรักความอบอุ่นและให้การยอมรับนักเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าครูระดับอื่น ๆ ซึ่งมักจะเน้นการควบคุมระเบียบหรือเน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนใหญ่

พฤติกรรมค่านี 6 ค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมค่านีส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยอาชีพและสภาพแวดล้อมของครูประถมศึกษาต้องใกล้ชิดกับชุมชนกับนักเรียนจึงมีความผูกพันต่อกันค่อนข้างสูง แต่มีบางข้อรายการในพฤติกรรมการสอนค่านีที่น่าสังเกตและได้รับการประพาศปฏิบัติน้อย คือการนำวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน ในพฤติกรรมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ รัตนวิเชียร (2522: 108) ในค่านีเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่า เรื่องการจักเชิญวิทยากรโรงเรียน ปฏิบัติจริงได้น้อยกว่าความคาดหวังของผู้ปกครอง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจมีปัญหาดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการใช้เวลาของครูไม่เหมาะสมก็เป็นได้

การที่ครูได้มีโอกาสประเมินตนเองหรือรับรู้ระดับพฤติกรรมของตนเองนี้ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง เพราะจากข้อมูลดัง แสดงในงานวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ครูได้รู้ว่าตนเองมีข้อเด่น หรือข้อด้อยในทางใดบ้าง ดังที่อุทุมพร ทองอุไทย (2518: 241) กล่าวไว้ว่า

การประเมินผลการสอนของครูนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นขบวนการที่ช่วยตัดสินความมีประสิทธิภาพในการสอน ผลของการประเมินจะช่วยให้ครูได้เห็นภาพสะท้อนว่าตนเองเป็นเช่นไร ทำหน้าที่ใดครบถ้วน และเต็มความสามารถแล้วหรือยัง มีส่วนใดบกพร่อง และสมควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้การเรียนของนักเรียนและการสอนของครูบรรลุเป้าหมายตามต้องการ

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน จำแนกตามสถานภาพของครู เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมุติฐานของการวิจัยไว้ว่า "ครูประถมศึกษาที่มีสถานภาพค้ำ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิต่างการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันด้วย"

ผลการวิจัยเพื่อทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ครูที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิต่างการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน สรุปรวมทุก ๆ คำน จะมีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน จึงพอสรุปได้ว่า สถานภาพค้ำดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สำหรับตัวแปรเกี่ยวกับอายุของครู พบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนหรือรับรู้พฤติกรรมการสอนของตนเองแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอายุ ก็พบว่า กลุ่มที่มีระดับพฤติกรรมการสอนสูง ได้แก่กลุ่มอายุระหว่าง 30-39 ปี รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และต่ำสุดคือกลุ่ม 20-29 ปี

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาที่ละ คำน และพิจารณาแต่ละเอียงในรายคำนพฤติกรรม จะพบว่า มีข้อสังเกตที่น่าสนใจพอสมควร

ตัวแปรเกี่ยวกับเพศ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้านพบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน จะมีบางด้านเท่านั้น คือด้านเทคนิคการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการเตรียมการสอนที่กลุ่มครูหญิงจะมีระดับพฤติกรรมเฉลี่ยสูงกว่าครูชายอย่างเห็นได้ชัด อาจกล่าวได้ว่า ข้อค้นพบพฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้าน โดยสรุปรวมแล้ว ตัวแปรเกี่ยวกับเพศไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2526: 84) กล่าวคือโดยสรุปรวมแล้วเพศไม่อาจเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของพฤติกรรมการสอน แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านคือ ด้านการเตรียมการสอนก็พบความแตกต่างหรือที่พบว่ากลุ่มครูหญิงมีพฤติกรรมเตรียมการสอนสูงกว่านั้น อาจจะเป็นเพียงเฉพาะด้านเท่านั้น ซึ่งทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจากกลุ่มครูหญิงใช้เวลาส่วนใหญ่ในโรงเรียนเตรียมการสอนมากกว่าครูชาย ซึ่งครูชายสามารถเตรียมที่บ้านได้สะดวกมากกว่าครูหญิงก็อาจเป็นได้

ตัวแปรเกี่ยวกับอายุของครูประถมศึกษา พบว่าอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนสูงและรับกับสมมุติฐานการวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพฤติกรรมที่พบว่า ครูจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันในด้านเทคนิคการสอนด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน วัยหรือช่วงอายุที่มีพฤติกรรมการสอนสูงกว่าทุก ๆ ช่วงอายุ คืออายุระหว่าง 30-39 ปี อาจกล่าวได้ว่าเป็นวัยที่กำลังทำงาน อย่างไรก็ตาม โดยเฉพาะด้านเทคนิคการสอน วิเชียร ประยูรโชติ (2520: 72) ได้ศึกษาพฤติกรรมเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอนก็พบว่า อายุครูที่ต่างกัน จะมีพฤติกรรมสอนด้านนี้แตกต่างกัน เช่น เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอน โดยเฉลี่ยรวมพฤติกรรมการสอนทุก ๆ ด้านไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า พฤติกรรมด้านเทคนิคการสอนของกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนช่วง 11-15 ปี จะมีระดับพฤติกรรมการสอนสูงกว่าทุก ๆ ด้าน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ในส่วนนี้ผลวิจัยอาจจะครอบคลุมในพฤติกรรมการสอนทั่วไป ซึ่งเมื่อเทียบกับงานวิจัยของ ดุลลวดี เรืองเกษ (2518: 60) ซึ่งพบว่า เฉพาะด้านการเตรียมการสอนและการใช้

อุปการณ์การสอน อายุราชการของครูประถมศึกษาไม่มีผลต่อความแตกต่างของ
พฤติกรรมค่านนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า การศึกษาทั้งสองครั้งไม่สอดคล้องกัน

ตัวแปรค่าน วุฒิทางการศึกษา ก็เช่นเดียวกับตัวแปรค่านประสบการณ์ใน
การสอน กล่าวคือ โดยเฉลี่ยรวมทุก ๆ ค่าน ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการ
สอนในกลุ่มครูที่มีวุฒิทางการศึกษาที่ต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า
พฤติกรรมค่านเทคนิคการสอน โดยเฉพาะค่านการใช้สื่อการสอน พบว่าครูที่มีวุฒิ
ต่ำกว่าปริญญาตรี จะมีพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนสูงกว่ากลุ่มครูที่มีวุฒิปริญญาตรี
ซึ่งในกรณีนี้ต่างกับผลการวิจัยของ ฤลลที เรื่อง เศษ (2518: 60) ซึ่งศึกษาทั้ง
ประสบการณ์ในการสอนและวุฒิทางการศึกษาและไม่พบความแตกต่างในค่านนี้
อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยสรุปรวมแล้ว ผลการค้นพบคือ พฤติกรรมการสอนทุก ๆ
ค่านเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มวุฒิทางการศึกษา เช่นเดียวกับกับรายงานการ
วิจัย เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520: 83) ที่พบว่า ความ
แตกต่างของวุฒิกูแทบไม่มีผลต่อระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน สิ่งสำคัญกว่า
วุฒิกูคือ ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียน หรือทัศนคติของครูเป็นสำคัญ

ตัวแปรค่านสถานภาพทาง เศรษฐกิจเมื่อพิจารณาสรุปรวมแล้ว ไม่มีความ
แตกต่างกันในระดับพฤติกรรมการสอน แต่ถ้ามพิจารณาที่ละค่านพฤติกรรมการสอนแล้ว
จะพบข้อสังเกตที่น่าสนใจ กล่าวคือ กลุ่มครูที่มีสภาพเศรษฐกิจดี จะมีพฤติกรรมการ
สอนด้านวิชาการและค่านเทคนิคการสอนสูงกว่ากลุ่มครูที่มีสภาพเศรษฐกิจต่ำกว่าลงไป
พฤติกรรมค่านอื่น ๆ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง จากข้อค้นพบนี้อาจกล่าวได้ว่า สภาพ
เศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิชาการความรู้และเทคนิคการสอนของครู
หรืออีกนัยหนึ่ง ครูที่มีเศรษฐกิจดีย่อมมีความพร้อมที่จะพัฒนาวิชาการและการสอนได้ดี
กว่าครูที่เศรษฐกิจไม่ดี และในกรณีนี้อาจเกี่ยวเนื่องถึง เรื่องของขวัญและกำลังใจใน
การปฏิบัติงานด้วย เมื่อพิจารณาตัวแปร สภาพเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมค่านอื่น ๆ นอกจาก
ค่านวิชาการและการสอนก็ไม่พบความแตกต่างภายในกลุ่ม จึงอาจนับได้ว่าเป็นเรื่องที่
เป็นไปได้เรื่องหนึ่ง เพราะโดยภูมิหลังของครูแล้ว (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2526: 41) สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ที่จะมาเป็นครูโดยมากจะมาจากครอบครัว

ที่อยู่ในระดับกลางถึงต่ำและเลือกเรียนครู เพราะลงทุนต่ำ ฉะนั้นโดยพื้นฐานจะครูฐานะ
ไม่ดีกว่าฐานะคิงจึงไม่อาจเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อพฤติกรรมกรรมการสอนของคุณได้
คุณภาพการเรียนการสอน จึงน่าจะขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของคุณเอง เป็นปัจจัยสำคัญ
อย่างไรก็ตามในพฤติกรรมด้านวิชาการและด้านเทคนิคการสอน เป็นเรื่องนี้อาจพัฒนา
กันได้ ถ้าในกรณีที่คุณขาดโอกาสและขาดสื่อการเรียนรู้อื่นๆเพิ่มพูนทักษะ วิทยาการใหม่ ๆ
ซึ่งเรื่องนี้คงต้องมีการดำเนินการพัฒนาวิชาการครู โดยเฉพาะในระดับกลุ่มโรงเรียน
ขึ้นเป็นอย่างน้อยคราวที่ทุกฝ่ายยังให้ความสำคัญในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบทั้งได้เสนอ และอภิปรายข้างต้นทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรม
การสอนที่ครูประเมินหรือรับรู้ตนเอง และจากการเปรียบเทียบตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมกรรมการสอน ทำให้เกิดข้อมูล สำหรับการพัฒนาครูในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัย
มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สำหรับผู้บริหารการศึกษา ตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับสูงขึ้นไป
ควรพิจารณาให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนของคุณเป็นพิเศษ จากการศึกษา
ค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่า ในระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา
ฝ่ายบริหารในระดับดังกล่าวต่างก็ให้ความสำคัญและความสนใจในการพัฒนาประสิทธิภาพ
การสอนของคณาจารย์เป็นงานสำคัญและกระทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ดังนั้นจากการ
วิจัยครั้งนี้อย่างน้อยที่สุดที่ผู้บริหารการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในเขตการศึกษา
8 พงจะได้รับ คือตัวอย่างแบบสำรวจพฤติกรรมกรรมการสอนสำหรับครูประถมศึกษาเพื่อการ
พัฒนาตนเอง ซึ่งเชื่อว่า ครอบคลุมสิ่งที่ครูที่พึงปฏิบัติพอสมควร การที่ผู้บริหารทุกระดับ
จะนำไปใช้หรือปรับใช้เพื่อการพัฒนา ตามผลที่ปรากฏ ก็จะต้องประโยชน์โดยตรงต่อการ
พัฒนาบุคลากรในโรงเรียน จากประสบการณ์ขณะปฏิบัติภารกิจเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้
วิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนหลายท่านให้ความสนใจในเรื่องนี้มาก จึงนับเป็นสิ่งที่
น่าภาคภูมิใจในวงการประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

2. สำหรับศึกษานิเทศก์ การติดตามผลเพื่อช่วยเหลือครูในการปฏิบัติ การสอนของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายใน ควรต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมครู หรือพฤติกรรมการสอนของครูเป็นพื้นฐาน และที่จำเป็นที่ไม่ควรขาดคือ เครื่องมือสำหรับช่วยครูในการสำรวจและพัฒนาคณะ การนิเทศการศึกษามีใช้การจับผิดครู แต่เป็นการช่วยเหลือ สนับสนุน ร่วมมือกันกับ ครูพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นข้อมูลทั้งหลายจากการศึกษา วิจัย ครั้งนี้คงยังประโยชน์ในการพัฒนาครูบ้างพอสมควร

3. สำหรับครูผู้สอน ถึงแม้ว่าเครื่องมือวิจัยครั้งนี้จะมีข้อพฤติกรรมมาก แต่ทว่า ผู้วิจัยมีเป้าหมายโดยตรงที่จะให้เป็นข้อพฤติกรรมที่ครอบคลุมพฤติกรรมครูให้ มากที่สุด สำหรับให้ครูใช้พิจารณา ปรับปรุงตนเอง โดยพิจารณาประกอบผลการวิจัยใน ครั้งนี้ ดังนั้น ถ้าครูที่ปรารถนาที่จะพัฒนาคณะอย่างแท้จริงแล้วใน 1 ภาคการศึกษา หรือใน 1 ปีการศึกษาเป็นอย่างน้อยควรจะมีการประเมินตนเองสักครั้ง ประกอบกับ การศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ จะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคณะต่อไป

4. จากการวิจัยในครั้งนี้ ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะสำหรับ พฤติกรรมการสอนว่าควรอยู่ระดับใดที่เหมาะสม หรือเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ดังนั้น ควรมีการวิจัยต่อไปเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานของพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา หรืออาจจะใช้แนวทางการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาและสร้างเครื่องมือเพื่อพิจารณา หรือเป็น ส่วนหนึ่งของการพิจารณาคัดเลือกครูประจำการในโอกาสต่อไป